

Warszawa, dnia 27. 08. 2015 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Pacjenta
Krystyna Barbara Kozłowska
RzPP-ZZP.41.8.2015.AJA

Pan prof. dr hab. n. med.

Marian Zembala

Minister Zdrowia

ul. Miodowa 15

00-952 Warszawa

Ławsony Pose Ministra

Działając na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. z 2012 r., poz. 159, z późn. zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przekazanie informacji dotyczących podejmowanych działań legislacyjnych mających na celu zapewnienie adekwatnej do potrzeb obsady pielęgniarskiej w stacjonarnych oddziałach psychiatrycznych.

Regulacje związane z zatrudnieniem przez świadczeniodawców odpowiedniej liczby pielęgniarek określone zostały w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2015 r., poz. 618, z późn. zm.) oraz rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu ustalania minimalnych norm zatrudnienia pielęgniarek i położnych w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz.U. z 2012 r., poz. 1545). Ponadto, w odniesieniu do świadczeń z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, świadczeniodawca ubiegający się o zawarcie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia o udzielanie świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, zobowiązany jest do spełnienia warunków realizacji ww. świadczeń. Przedmiotowe wymogi, m.in. w zakresie personelu, reguluje rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień (Dz.U. z 2013 r., poz. 1386, z późn. zm.). Przepisy ww. rozporządzenia dla wszystkich zakresów stacjonarnych świadczeń psychiatrycznych jednoznacznie określają wymaganą liczbę lekarzy, psychoterapeutów, psychologów, terapeutów zajęciowych, etc.

Natomiast w odniesieniu do personelu pielęgniarskiego wskazują tylko ogólny wymóg: pielęgniarki (bez wskazania ich liczby i etatów przeliczeniowych przypadających na liczbę łóżek zarejestrowanych). Podmioty udzielające świadczeń w ramach umowy zawartej z Narodowym Funduszem Zdrowia związane są, wydanymi na podstawie ww. rozporządzenia, przepisami Zarządzenia Nr 79/2013/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 13 grudnia 2013 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień. Załącznik nr 3 do wskazanego Zarządzenia określa wymogi, których spełnienie przez świadczeniodawcę umożliwia zawarcie z Funduszem umowy. Mając na uwadze, iż Zarządzenie Prezesa NFZ nie może wykroczać ani doprecyzowywać rozporządzenia, przepisy dotyczące wymogów w zakresie personelu pielęgniarskiego odsyłają do rozporządzenia. Powyższe oznacza brak zobowiązania świadczeniodawcy do zatrudnienia konkretnej liczby pielęgniarek. Dopiero dodatkowo oceniane jest przez Narodowy Fundusz Zdrowia w postępowaniach konkursowych posiadanie przez zainteresowany podmiot leczniczy liczby pielęgniarek, ustalonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

Zgodnie z art. 50 ust. 1 ww. ustawy, podmiot leczniczy niebędący przedsiębiorcą stosuje minimalne normy zatrudnienia pielęgniarek. Obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie sposobu ustalania minimalnych norm zatrudnienia pielęgniarek i położnych w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami weszło w życie z dniem 1 stycznia 2013 r. Wskazano w nim sposób ustalania minimalnej liczby pielęgniarek, w tym zasady kwalifikowania pacjentów do poszczególnych kategorii opieki zgodnie z określonymi kryteriami. Załącznik nr 2 do ww. rozporządzenia zawiera kryteria dotyczące oddziału o profilu psychiatrycznym lub innej jednostki lub komórki organizacyjnej podmiotu o tym profilu. Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Zdrowia z dnia 30 kwietnia 2014 r. dotyczącego przywołanego rozporządzenia, „ostateczna decyzja w sprawie ustalenia minimalnej liczby pielęgniarek i położnych, zatrudnianych, np. na danym oddziale, powinna uwzględniać opinie przedstawicieli samorządu zawodowego i związków zawodowych, dla których uprawnienie do opiniowania norm ustalonych przez kierownika podmiotu leczniczego wynika z przepisu art. 50 ust. 1 pkt 2 ustawy o działalności leczniczej”¹.

Dr hab. Maria Kózka Konsultant Krajowy w dziedzinie pielęgniarstwa wydała zalecenia w sprawie realizacji przepisów ww. rozporządzenia z dnia 14 marca 2013 r.

¹ Pismo Pana Aleksandra Soplńskiego Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia z dnia 30.04.2014 r. dotyczące rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu ustalania minimalnych norm zatrudnienia pielęgniarek i położnych w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami.

W dokumencie tym zwróciła uwagę na brak, dla wybranych rodzajów działalności, zamieszczonych w załącznikach do przedmiotowego rozporządzenia „określenia czasu właściwego dla wykonania świadczeń pielęgniarских bezpośrednich w stosunku do pacjentów zakwalifikowanych odpowiednio do I, II lub III kategorii opieki”² i zaproponowała także średnie wartości czasów, jakie należy przeznaczyć na wykonanie świadczeń pielęgniarских. Na oddziałach o profilu psychiatrycznym, lub innej komórce organizacyjnej o tym profilu, w którym wykonywane są stacjonarne całodobowe świadczenia zdrowotne jest to:

- a) w przypadku I kategorii – 40 minut na dobę na pacjenta,
- b) w przypadku II kategorii – 100 minut na dobę na pacjenta,
- c) w przypadku III kategorii – 160 minut na dobę na pacjenta.

Zdaniem Konsultanta, jeśli przy obliczaniu minimalnych norm zatrudnienia pielęgniarek zostaną uwzględnione powyższe wartości, należy opiniować pozytywnie zabezpieczenie opieki pielęgniarской w danej jednostce.

Podkreślenia wymaga, że określony w ww. rozporządzeniu sposób ustalania norm zatrudnienia, pozostawia kierownikom podmiotów dużą swobodę w tym zakresie, a określone wytyczne Konsultanta Krajowego w dziedzinie pielęgniarstwa nie mają wiążącego charakteru.

W oddziałach psychiatrycznych, oprócz wykonywania ściśle określonych czynności związanych z pielęgnacją oraz rzetelnym dokumentowaniem procesu pielęgnowania, niezwykle istotne jest poświęcenie przez pielęgniarکی czasu oraz uwagi przebywającym w nich pacjentom. Wynikające z niewystarczającej obsady nadmierne obciążenie personelu może skutkować zwiększonym prawdopodobieństwem wystąpienia zdarzeń niepożądanych. Dlatego zasadnym byłoby jednoznaczne wskazanie wymagań dotyczących zatrudnienia personelu pielęgniarского w oddziałach psychiatrycznych, uwzględniających ich specyfikę oraz odmienne potrzeby pacjentów np. oddziału rehabilitacji psychiatrycznej czy psychogeriatrycznego. Stanowiłoby to gwarancję udzielania świadczeń należytej jakości. W tym miejscu przytoczyć także należy stanowisko Pani Ewy Wilczek-Rużyczki, Konsultanta Krajowego w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego, przedstawione

² Pismo Pani Marii Kózki Konsultanta Krajowego w dziedzinie pielęgniarstwa z dnia 14.03.2013 r. dotyczące realizacji przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu ustalania minimalnych norm zatrudnienia pielęgniarek i położnych w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami.

w piśmie z dnia 10.08.2013 r. (znak: KK/24/2013) w sprawie uwag do projektu rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, w którym wskazała na potrzebę określenia liczby etatów pielęgniarskich przypadających na konkretną liczbę łóżek, analogicznie jak wyszczególniono liczbę lekarzy, terapeutów i psychologów.

Z odpowiedzi udzielonej Rzecznikowi Praw Obywatelskich na wystąpienie z dnia 22 kwietnia 2015 r. (znak: V.7010.47.2015.AA), dotyczące realizacji rozporządzenia w sprawie sposobu ustalania minimalnych norm zatrudnienia pielęgniarek i położnych w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami, przez Ministra Zdrowia w dniu 19.05.2015 r. wynika, że „Minister Zdrowia we współpracy z wojewodami dokona w tym roku oceny realizacji obowiązku ustalania minimalnych norm zatrudnienia przez podmioty lecznicze niebędące przedsiębiorcami”. Ponadto, w odpowiedzi z dnia 10 lipca 2015 r. na interpelację poselską nr 32691, w sprawie liczby zatrudnionych pielęgniarek i położnych wraz z kwalifikacjami do danych procedur medycznych, Pan Sławomir Neumann, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia poinformował, że obecnie trwają prace nad określeniem minimalnej liczby pielęgniarek w poszczególnych rodzajach oddziałów, w tym z uwzględnieniem nowelizacji rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień.

Mając na uwadze poruszone powyżej kwestie, zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji dotyczących realizowanych i planowanych działań legislacyjnych mających na celu określenie liczby pielęgniarek niezbędnej do realizowania poszczególnych stacjonarnych świadczeń psychiatrycznych oraz przewidywanym terminie ich wejścia w życie.

2
poradca
L. Kobos

Do wiadomości:

1. Pani Ewa Kopacz, Prezes Rady Ministrów.
2. Dr hab. n. med. Piotr Gałecki Konsultant Krajowy w dziedzinie psychiatrii, Klinika Psychiatrii Dorosłych UM w Łodzi, ul. Aleksandrowska 159, 91-229 Łódź.
3. Prof. nadzw. dr hab. Filip Rybakowski Konsultant Krajowy w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży, Instytut Psychiatrii i Neurologii, ul. Sobieskiego 9, 02-957 Warszawa.
4. Dr hab. n. hum. Ewa Wilczek-Rużyczka Konsultant Krajowy w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego, ul. Kazimierza Nitscha 17, 30-225 Kraków.